

Žasedání Národního shromáždění československého roku 1919.

První poselství presidenta československé republiky.

„Věřím i já Bohu, že po přejití vichřic hněvu, hříchy našimi na hlavy naše uvedeného, vláda věcí Tvých k Tobě zase se navrátí, o lide český, a pro tuto naději Tebe dědicem činím všeho toho, co jsem koli po předcích svých byla zdělila a přes těžké a nesnadné časy přechovala, nýbrž i v čemkoli dobrém skrze práci synů mých a požehnání boží rozhojnění jsem přijala, to všecko Tobě odkazuji.“

Prorockví-modlitba Komenského vyplnila se doslova; náš národ je svobodný a nezávislý a vstupuje vážen a podepřen všeobecnou sympatií do společnosti evropských národů.

Žijeme v pohádce? Tak se ptají politické všech zemí a sám kladu si stejnou otázku; a přece je to všechno skutečná skutečnost, výsledek čtyřletého zápolení všech národů světa. Svět rozstoupil se na dva tábory a v hrozném boji zvítězili ti, kteří hájili ideály spravedlnosti — zvítězili idealisté, zvítězil duch nad hmotou, právo nad násilím, pravda nad chytráctvím.

Centrální mocnosti, vedené pruským Německem, domáhaly se panství nad starým

světem, nad Evropou, Asií, Afrikou a to byl přední cíl pangermánských politiků, označovaný heslově: Berlín—Bagdad. Starý, staletý německý nápor na východ měl být dovršen konečným podmaněním východních národů, v prvé řadě slovanských a celý průběh války a vítězství Německa uskutečňovaly pangermánský plán.

Podmanění evropského východu bylo by mělo za následek podmanění západu a celého starého světa. Ale nový svět, Amerika, vystoupila ze své rezervy, nahradila umdlené a rozvrácené Rusko a za nedlouho generál Foch diktoval poraženému Německu a Rakousko-Uhersku podmínky.

Theokratická autokracie podlehla demokracii, spočívající na zásadách humanitní mravnosti. Berlín, Vídeň, Cařihrad hlásaly rouhavé učení, že jejich státy, ve skutečnosti dynastie jsou z boží milosti, ba přímo božím zjevením a nástrojem, stát opírající se o militaristickou armádu postaven jako ideál proti národnosti, výboj a panství nad světem staly se cílem berlínského, vídeňského a cařihradského carismu — imperialismu. Pruství, rakušanství, a Džingischanství nespojovalo se pouze zeměpisně; je vnitřní shoda a příbuznost těchto tří přežitků středověké theokracie.

pomoci nám půjčkou — sám jsem zatím umluvil menší půjčky, o jejichž ústavním schválení bude třeba se dohodovat.

Ale člověk a národové nežijí jen chlebem; uvědomili jsme si všichni, že potřebujeme převychování. Starost o školu a všecek duševní život vyžaduje nejintenzivnější péče. A rozumí se, že zákonodárné orgány musí vytvořit nové, novým poměrům odpovídající zákony. Nezdravé rakušanství musí být důkladně překonáno, opravdová převýchova nestačí k odstranění vnějšností. Vůbec teď máme možnost mnohé plány, posud theoretické, uplatnit prakticky; vyvarujme se překotností, máme času dost, nemusíme mít všechno najednou. Začneme s nejnnutnějším a s tím, co umožní a usnadní vývoj další, vývoj organický.

Světové i naše poměry vyžadují pronikavé sociální reformy; demokratická rovnost vylučuje všeliké vykořisťování a panství tříd.

Jsem šťasten, že vidím ženy v tomto shromáždění. Věřím, že ženy se mají věnovati veřejné činnosti jako mužové.

Doufejme, že ujednání mírová v Paříži nám zabezpečí trvalý mír. Tím neodpadá starost o národní obranu, naopak musí býti naším úsilím zbudovati všenárodní systém účinné defensivy. K tomu cíli jest nám třeba také úsilné politiky populační. Jsem rád, že ve vládě máme již ministerstvo zdravotnictví. Zkušenosti dlouhé války nutí přímo k péči o tělo a ducha budoucích generací. Ideály Fügnerovy a Tyršovy se právě v naší armádě osvědčily.

Naše armáda z Francie a Itálie se vrací, přál bych si, aby také naši hoši z Ruska mohli brzy přijeti, ale tomu překáží vzdálenost a technické obtíže, nehledě k tomu, že jako spojenci nemůžeme postupovati v tak vážné věci jednostranně. Upotřebíme vojska k udržení a zabezpečení našeho území a pořádku. Naše vojsko je částí spojenecké armády a doufáme, že naši separatisté uvědomí si tento fakt a jeho důsledky, plynoucí z podmínek příměří. Nechtěl jsem, přátelé, podati podrobný program. Předkládám pouze

některé vedoucí zásady, žádoucí politické činnosti, a pokusil jsem se ve vší stručnosti zachytiti smysl těch hrozných a přece pro nás tak šťastných zkušeností této, doufejme, poslední války. Ten smysl dá se vyjádřiti velmi stručně: Chceme všichni, jednotlivci i národové, být lidmi! Velké oběti na životech a statcích nevyšly nadarmo. Dosáhli jsme svého cíle. Teď se vynasazíme, abychom si ho navždy zabezpečili. Úkol snad těžší než za války. Všichni občané dobře vůle, bez rozdílu stran, náboženství a národností, mají dánu možnost vybudovati vzorný demokratický stát, jehož úkolem bude starati se o zájmy všeho svobodného samosprávného občanstva.

Páni poslancové — ještě několik slov mně popřejte!

Získali jsme si sympatie spojencův a respekt odpůrců svou organizační dovedností a tím, že jsme dovedli udělat a zachovat pořádek. A pořádek musíme zachovat i nadále a za všech okolností. V našich zemích nesmí býti žádného znásilňování, snažně Vás prosím, přátelé, přispívejte, kde kdo můžete, k uklidnění; nepořádky by nám valně uškodily politicky, zejména Anglie a Amerika by nepořádky nesly velmi nemile. Prosím v tom o Vaši spolupráci velmi snažně.

Přijel jsem do Prahy provázen částí naší zahraniční armády; přesvědčíte se, že jsme to všechno všichni za hranicemi minili doopravdy, doopravdy až do těch hrdel a statků. Jsem jist, že bude celý národ milovat ty naše hochy, jako je miluji já. Byl jsem sám antimilitarista a neměl jsem rád rakouského vojska; ale toto naše vojsko neorganizovali jsme z militaristických choutek, nýbrž pro vybojování a udržení svobody a demokracie. A pro tuto obranu musíme mít naše vojsko; bude vážným úkolem těch, komu formování jeho bude svěřeno, vybudovat armádu republikánskou a demokratickou. A demokracie ve vojsku, jako vůbec, nezjedná se pouze odstraněním rakušanství, nýbrž přerodem ducha.

Skončil jsem — Šťastné a veselé svátky!

Tiskem Rohlíčka a Sieverse v Praze.